

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/26/2019
Identifikačné číslo spisu: 6019200057
Dátum vydania rozhodnutia: 24.02.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6019200057.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej (sudca spravodajca) a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: A. Y., bytom D.Á. XX, R. XXX XX, zastúpený advokátom JUDr. Michalom Vlkolinským, so sídlom Námestie SNP 17/29, 960 01 Zvolen, proti žalovanej: Sociálnej poisťovni, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 - 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15.11.2018, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 20Sa/1/2019 z 26.03.2019 takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 20Sa/1/2019 z 26.03.2019 mení tak, že rozhodnutie žalovanej číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 15.11.2018 zrušuje a vec jej vracia na ďalšie konanie.

II. Žalobcovi voči žalovanej priznáva plnú náhradu účelne vynaložených trov kasačného konania ako aj konania o správnej žalobe.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom sp. zn. 20Sa/1/2019 z 26.03.2019 zamietol žalobu proti rozhodnutiu generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15.11.2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“).

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej len „prvostupňový orgán“) č. XXX XXX XXXX X - I zo dňa 27.08.2018, ktorým prvostupňový orgán priznal žalobcovi starobný dôchodok v sume 246,40 Eur mesačne. Prvostupňový orgán uviedol, že žalobca získal 11 259 dní obdobia dôchodkového poistenia.

3. V preskúmanom rozhodnutí žalovaná uviedla, že z dôvodu, že žalobca nezískal najmenej 30 rokov kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia, nevznikol mu nárok na zvýšenie sumy starobného dôchodku na sumu minimálneho dôchodku. Obdobie od 10.08.2011 do 18.02.2016, kedy bol žalobca vedený v Registri poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického kraja, nie je podľa žalovanej

obdobím dôchodkového poistenia, preto podľa nej nebolo možné toto obdobie započítať pre nárok na starobný dôchodok.

4. Žalobca v správnej žalobe namietal spornosť obdobia od 10.08.2011 do 18.02.2016, kedy bol vedený v Registri poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického kraja, avšak podľa tvrdenia žalovanej toto obdobie nie je obdobím dôchodkového poistenia a preto toto obdobie nie je možné započítať pre nárok na starobný dôchodok. Podľa názoru žalobcu tieto tvrdenia nie sú žiadnym zákonným spôsobom zdôvodnené.

5. Krajský súd vo svojom rozsudku uviedol, že súhlasí s právnym názorom žalovanej, na základe ktorého obdobie od 10.08.2011 do 18.02.2016, kedy bol žalobca vedený v Registri poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického kraja, nie je obdobím dôchodkového poistenia a preto nebolo možné toto obdobie započítať pre nárok na starobný dôchodok a určenie jeho sumy. Podľa § 60 ods. 1 prvá veta zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) obdobie dôchodkového poistenia je obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia, okrem období uvedených v § 140, bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie podľa tohto zákona a ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa názoru krajského súdu žalobca nepreukázal, že ako povinne alebo dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba za obdobie od 10.08.2011 do 18.02.2016 zaplatil poistné na dôchodkové poistenie, iba v ktorom prípade by mu toto obdobie bolo možné zhodnotiť ako obdobie dôchodkového poistenia. Splnenie tejto podmienky nevyplývalo žalovanému ani z jeho úradnej činnosti (z informačného systému žalovaného).

6. Krajský súd zároveň uviedol, že § 140 zákona č. 461/2003 Z.z. upravuje vylúčenie povinnosti platiť poistné poistencom a zamestnávateľom v niektorých obdobiach (obdobie poskytovania materského, práceneschopnosti, nezamestnanosti a pod.), medzi ktoré nepatrí doba vedenia poistenca v Registri poskytovateľov sociálnych služieb a práve preto takéto obdobie nie je vylúčené z povinnosti platiť poistné. Z obsahu § 140 zákona č. 461/2003 Z.z. teda vyplýva záver, že pokiaľ žalobca v tom čase chcel aby mu v budúcnosti bolo obdobie vedenia v Registri poskytovateľov sociálnych služieb zhodnotenú na účely starobného dôchodku, bol povinný počas tohto obdobia platiť poistné.

7. Na záver svojho rozsudku krajský súd poukázal na skutočnosť, že pri určení kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia žalovaná zohľadnila, že nie každé obdobie dôchodkového poistenia je zároveň aj kvalifikovaným obdobím dôchodkového poistenia, teda počet dní obdobia dôchodkového poistenia zhodnoteného pri priznaní starobného dôchodku nemusí byť totožný s počtom dní zhodnotených na účely minimálneho dôchodku. Podľa názoru krajského súdu z preskúmaného rozhodnutia je zrejmé, že obdobie dôchodkového poistenia získané žalobcom v počte 11.259 dní, ktorého zhodnotením splnil podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., sa nezhoduje s tzv. kvalifikovaným obdobím dôchodkového poistenia podľa § 82b ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. Žalovaná uzavrela, že žalobcovi nevznikol nárok na zvýšenie sumy starobného dôchodku na sumu minimálneho dôchodku, keďže nezískal najmenej 30 rokov kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia - získal iba 29 rokov a 257 kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia. Podľa názoru krajského súdu obdobie dôchodkového poistenia žalobcu získané v kalendárnych rokoch 1997, 1998, 2013 a 2016 nemohlo byť zhodnotenú v prospech žalobcu na účely minimálneho dôchodku a započítané do kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia, pretože v týchto rokoch na základe ním dosiahnutých osobných vymeriavacích základov bol osobný mzdový bod žalobcu nižší ako 0,241 (§ 61, § 62 zákona č. 461/2003 Z.z.), čo vyplýva z evidenčného listu dôchodkového poistenia žalobcu.

8. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca (ďalej aj „sťažovateľ“) kasačnú sťažnosť, pretože má za to, že krajský súd nesprávne právne posúdil vec a nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Sťažovateľ nepovažuje odôvodnenie rozsudku krajského súdu za správne, najmä v tom smere, že § 140 ods. 1 až 6 zákona č. 461/2003 Z.z. upravuje vylúčenie povinnosti platiť poistné poistencom a

zamestnávateľom v určitých obdobiach, pričom doba vedenia v Registri poskytovateľov sociálnych služieb tu uvedená nie je, a že pokiaľ chcel, aby mu v budúcnosti obdobie vedenia v Registri poskytovateľov sociálnej služby bolo zhodnotenú na účely starobného dôchodku, bol povinný počas tohto obdobia platiť poistné. Sťažovateľ argumentoval skutočnosťou, že doba vedenia v Registri poskytovateľov sociálnych služieb nie je uvedená v zákone o sociálnom poistení ako doba, počas ktorej by mal on alebo Banskobystrický samosprávny kraj (ďalej aj „BBSK“) platiť poistné. Podľa jeho názoru nie je logické, aby v čase, krátko predchádzajúcim dôchodku, vykonával činnosť pre Banskobystrický samosprávny kraj ako vodič sociálnej služby bez toho, aby zo strany Banskobystrického samosprávneho kraja bolo za neho zaplatené poistné a z toho istého zákona o sociálnom poistení nevyplývala povinnosť žalobcu platiť poistné, ako to vo svojom odôvodnení uvádza krajský súd. Z horeuvedených dôvodov sťažovateľ žiada, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovaná uviedla, že rozsudok krajského súdu považuje za vecne správny a z tohto dôvodu žiada, aby Najvyšší súd SR kasačnú sťažnosť zamietol.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako i postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná.

12. Medzi účastníkmi konania bola sporná právna otázka, a to zaradenie sporného obdobia v rokoch 2011 až 2016 ako doby dôchodkového poistenia. V tomto období žalobca poskytoval sociálnu službu - prepravnú službu podľa § 42 zákona 448/2008 Z.z. a bol evidovaný v Registri poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja.

Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., v znení platnom v spornom období, povinne dôchodkovo poistení sú

- a) zamestnanec uvedený v § 4 ods. 1 a 2,
- b) samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

V zmysle § 4 zákona ods. 1 a 2 v spojení s § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. zamestnanec na účely dôchodkového poistenia je fyzická osoba v právnom vzťahu, ktorý jej zakladá právo na pravidelný alebo nepravidelný mesačný príjem zo závislej činnosti podľa § 5 zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov.

Príjmom zo závislej činnosti sú podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona č. 595/2003 Z.z. príjmy zo súčasného alebo z predchádzajúceho pracovnoprávneho vzťahu, služobného pomeru, štátnozamestnaneckého pomeru alebo členského pomeru, alebo z obdobného vzťahu, v ktorom je daňovník pri výkone práce pre platiteľa príjmu povinný dodržiavať pokyny alebo príkazy platiteľa príjmu.

Samostatne zárobkovo činná osoba v období do 31.12.2013 je v zmysle § 5 v spojení s § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a je registrovaná podľa osobitného predpisu⁸⁾ v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b), teda s dosahovaním príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z.z.

Samostatne zárobkovo činná osoba v období od 01.01.2014 v zmysle § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcom na vznik alebo na trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím.

Úprava podmienok poskytovania sociálnej služby a registrácia jej poskytovateľov je upravená v zákone č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách.

Podľa § 15 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z., v znení platnom v spornom období, dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba môže byť fyzická osoba po dovŕšení 16 rokov veku, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, povolenie na prechodný pobyt alebo povolenie na trvalý pobyt, a nemá priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 60 ods. 1 veta prvá citovaného zákona obdobie dôchodkového poistenia je obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia okrem období uvedených v § 140 bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie podľa tohto zákona a ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 82b ods. 4 citovaného zákona obdobie dôchodkového poistenia na účely minimálneho dôchodku je obdobie dôchodkového poistenia a obdobie, ktoré sa pripočítalo k obdobiu dôchodkového poistenia na určenie sumy invalidného dôchodku, získané

a) v kalendárnom roku, za ktorý sa osobný mzdový bod určil najmenej v hodnote 0,241, ak v písmenách b) až d) nie je ustanovené inak,

b) pred 1. januárom 1993,

c) v cudzine alebo

d) v kalendárnom roku,

1. v ktorom boli splnené podmienky nároku na starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok,

2. do ktorého patrí deň, od ktorého bol priznaný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.

Podľa § 140 ods. 1 citovaného zákona zamestnanec, povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba, dobrovoľne nemocensky poistená osoba, dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba a dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti nie sú povinní platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti

a) v období, počas ktorého sa im poskytuje materské,

b) od prvého dňa potreby osobného a celodenného ošetrovania fyzickej osoby uvedenej v § 39 ods. 1 písm. a) alebo potreby osobnej a celodennej starostlivosti o dieťa uvedené v § 39 ods. 1 písm. b) do skončenia potreby tohto ošetrovania alebo potreby tejto starostlivosti, najdlhšie do desiateho dňa potreby tohto ošetrovania alebo potreby tejto starostlivosti.

Podľa § 209 ods. 1 a 4 zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti. V odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

13. Žalobca v správnom konaní - v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredia namietal, že pri výkone sociálnej služby ním vykonávaná prepravná služba nesmela mať zo zákona žiadny zisk, pričom vzájomnou dohodou mal za 1km určenú náhradu 0,20 € na pokrytie nákladov, amortizácie vozidla, teda na túto humánnu činnosť neskutočne finančne doplatil. V kasačnej sťažnosti namietal nelogickosť toho, aby napriek denno-dennému výkonu prepravnej služby pre BBSK nebolo zo strany BBSK za neho zaplatené poistné.

14. V správnej žalobe namietal, že žalovaná zákonným spôsobom neodôvodnila jej tvrdenie, že sporné obdobie od 10.08.2011 do 18.02.2016 mu nemožno hodnotiť pre nárok na starobný dôchodok z dôvodu, že toto obdobie nie je obdobím ako obdobie dôchodkového poistenia. Túto jeho námietku kasačný súd, na rozdiel od krajského súdu, považoval za dôvodnú. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia totiž žalovaná vo vzťahu k tejto spornej dobe uviedla len to, že „obdobie od 10. augusta 2011 do 18. februára 2016, kedy bol účastník konania vedený v Registri poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja, nie je obdobím dôchodkového poistenia, preto nie je

možné toto obdobie započítať pre nárok na starobný dôchodok a určenie jeho sumy.“ Toto konštatovanie žalovaná nepodložila žiadnym relevantným ustanovením právneho predpisu, v rozpore s § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. neuviedla, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov o činnosti žalobcu v spornom období a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe tento záver prijala. Tým však žalobcovi znemožnila, aby v správnej žalobe a v konaní o nej mohol sám uviesť relevantné ustanovenia právnych predpisov na podporu svojho tvrdenia o nezákonnosti preskúmaného rozhodnutia.

15. Kasačný súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov, ktoré správny súd nie je oprávnený nahradiť tak v konaní o správnej žalobe ako aj v konaní o kasačnej sťažnosti, preto podľa § 462 ods. 2 v spojení s § 191 ods. 1 písm. d) SSP rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

16. V ďalšom konaní sa žalovaná riadne vysporiada s otázkou postavenia žalobcu ako samostatne zárobkovo činné osoby, resp. zamestnanca a to aj z hľadiska posúdenia, či v jeho prípade išlo o závislú prácu alebo nie, svoje závery riadne a presvedčivo odôvodní. Vysporiada sa aj s otázkou, či podaným odvolaním v správnom konaní bolo napadnuté len rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku alebo aj rozhodnutie o nároku na jeho úpravu na minimálnu sumu dôchodku z toho istého dňa.

17. O náhrade trov konania o správnej žalobe a kasačného konania najvyšší súd rozhodol v súlade s § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 SSP, vzhľadom na plný úspech sťažovateľa. O výške priznanej náhrady rozhodne krajský súd.

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.